

Sirp Elema.

In de toren van de Laurentiuskerk in Baflo - op de zolder - bevindt zich een gedenkbalck, met opschrift. De tekst op deze balk luidt:

“ANNO 1595, DEN V JULY, ALS HIERONYMUS ATENA PASTOR, PETER GOENS UN SIRP ELEMA KERKVOGEDEN WEREN”.

Bovengenoemde balk was in 1876 hergebruikt bij de bouw van een nieuwe pastorie, in “het zaal”, boven de zuidwestelijke kamer. Waar deze balk eerder was gebruikt is niet bekend. Deze “nieuwe” pastorie is rond 1972 gesloopt en wordt dan “Huize Agricola” genoemd. Vermeldenswaard is dat de gemeente Baflo ondermeer als voorwaarde stelde, dat de balk ter beschikking moest worden gesteld aan de kerkvoogdij van de Nederlands Hervormde kerk.

Volgens Van der Aa was Hieronymus At(t)ena de eerste predikant in Baflo en zou hij in 1595 zijn aangesteld. In hetzelfde jaar, tijdens de eerste Synode te Groningen, was hij scriba.

Van Peter Goens zijn geen nadere gegevens gevonden.

Over Sirp Elema is meer bekend.

Sirp Elema geb. 1 oct. 1560 op Elemaheerd te Uithuizen, overl. 14 dec. 1625 te Ezinge. Zoon van Reneko Elema tho Uithuysen en Anna Allersma.

Zijn grootvader was Waelco Popkes Elama.

Waelco Popkes Elama (tho Uythuysen), Eigenerfde op Elama te Uithuizen, geboren circa 1467 te Uithuizen. Op Elemaheerd. Overleden op 12-05-1541 te Uithuizen, begraven te Uithuizen. In de kerk, naast zijn eigen bank.

Gehuwd op 24-06-1497 te Uithuizen met

Tjalde bij den Dijck, geboren circa 1475 te Loppersum, overleden op 19-06-1558 te Loppersum. Begraven te Uithuizen. Naast haar eigen bank in de kerk.

Uit dit huwelijk:

1. **Reneko Waelckes Elema**, (de vader van Sirp). Eigenerfde op Elemaheerd te Uithuizen, hoveling, gedeputeerde der Friese Ommelanden tussen Eems en Lauwers. Geboren op 02-05-1510 te Uithuizen. Op Elemaheerd. Overleden op 01-06-1583 op 73-jarige leeftijd. Reneko stierf tijdens de 80-jarige oorlog in ballingschap, in Wolthusen, Oost-Friesland. Hij werd in de Gasthuiskerk te Emden begraven, naast de preekstoel.

Het zat hem in zijn leven niet mee.
In 1540 brandde zijn huis af.

1760 **Geestelijk leven en kerken**

In 1567 ging de oogst verloren door een muizenplaag en in 1570 leed hij grote schade door de Allerheiligenvloed.

Omdat hij de Reformatie was toegedaan, moest hij door het verraad van de stad Groningen en Rennenberg in 1580 vluchten. Zijn bezittingen, ook Elemaherd, werden in 1581 verbeurd verklaard.

Hij trouwde (1) circa 1532 met Bywe Itens, dochter van Here Itens.

Bywe was geboren voor 1516 en overleed op 11-01-1544 te Uithuizen, 5 dagen na de geboorte van haar dochter Bywke.

Reneko trouwde (2) op 34-jarige leeftijd op 25-01-1545 te Uithuizen met **Anna Sirps Allersma**, geboren ca. 1520 te Ezinge, op Allersmaheerd. Overleden op 12-02-1592 te Uithuizen, begraven te Uithuizen. In de kerk, voor haar bank.

Ze was een dochter van Sirp Durts Allersma, eigenerfde, landbouwer op Allersmaheerd te Ezinge en zijlrechter van de Aduarderzijlen in 1531,

Sirp Elema, geb. 1 oct. 1560 op Elemaherd te Uithuizen, overl. 14 dec. 1625 te Ezinge.

Hij werd op 27 april 1581 tegelijk met zijn moeder Anna en zuster Tjalde door graaf Rennenberg, na het verraad van de stad Groningen, gevangen genomen en naar het slot te Middelstum gevoerd.

Na een gevangenschap van vijf weken werden zij tegen Cornelis Kempis, bondgenoot van Rennenberg, uitgewisseld en konden zij naar Allersmaheerd terugkeren.

(Deze gebeurtenis is in juli 1922 te Ezinge feestelijk herdacht).

Sirp ging na zijn invrijheidstelling naar Emden, waarschijnlijk in gezelschap van zijn vader Reneko.

In 1584 werd hij nogmaals gevangen genomen en wel door Abel Itens, rechter te Uithuizen. Hij schijnt echter spoedig weer vrijgelaten te zijn en trouwde in 1588 met Johanna Abels, Vrouwe tho Lutkesaexum en weduwe van Jacob Halsema aldaar.

Johanna overleed 12 juli 1606, oud 53 jaren, waarna Sirp op 1 april 1610 te Leeuwarden huwde met Hillegonda Swalue, dochter van Dr. Otto Swalue, advocaat Hof van Friesland, en Anna Timens Canters.

(Gilla's - Hillegonda - grootvader was een vermogend man, houthandelaar te Rheine, Westfalen vanwaar "groissen Westphelische holz oder balken" in vloten de Eems werden afgevoerd naar Emden om vandaar verhandeld te worden in ondermeer het houtarme Groningen en Friesland. Later woonde hij in Leeuwarden.)

Sirp was overste schepper van de Aduarderzijlen, en o.a. in 1622 kerkvoogd te Ezinge, blijkens het opschrift op de torenklok aldaar.

In 1605 was hij afgevaardigde ter Prov. Synode te Groningen van de classis Eenrum.

Ook was hij tegenwoordig bij de afzwering van Filips II.

Voor 1594 verkreeg hij Allersmaheerd, na het overlijden van Duurt Allersma (test. 1588).

In 1610 bezat hij twee heerden in Ezinge;

Allersmaheerd 104 grazen groot, met heerlijkheid, gerechtigheid, huizinge, steen, materialen met hout voor een veehuis.

Hummersmaheerd, 44 à 45 grazen groot, bewoond door een meier.

1760 Geestelijk leven en kerken

Bovendien verkreeg hij via zijn huwelijk met Hillegonda Swalue 70 grazen te Feerwerd, Luursemaheerd genaamd, met gerechtigheid en heerlijkheid.

Bij zijn bezit hoorden ook 50 grazen te Uithuizen in de Elemaheerd.

In 1625 stierf Sirp Elema tho Allersma. De boedel bleef onverdeeld wegens minderjarige kinderen.

In 1639 was Sirp's zoon Duint, geboren in 1618, meerderjarig en verkreeg hij door het uitkopen van andere erfgenen, Allersmaheerd in handen. Duint bekleedde aanzienlijke functies in het gewestelijk bestuur en het Aduarderzijvest, ook was hij grietman van Ezinge en Hardeweer. Hij noemde zich Duint Elama toe Allersma.

Hij veranderde de heerd in een buitengoed met singels en hoven. Duint stierf in 1682 zonder kinderen die hem overleefden. De Elema's zijn hoofdelingen, geen jonkers. Allersma mag daarom geen borg heten. (zie Ommelander borgen en steenhuizen)

Sirps eerste vrouw, Johanna Abels, was weduwe van Jacob Halsema.

Deze Jacob Halsema ligt in de Laurentiuskerk van Baflo begraven, in het middenpad, tegen het koor, onder het houten plankier.

De steen heeft inscripties uit resp. 1587, 1606 en 1623.

Randschrift: “ Anno 1587, den 7 Aprilus, is in de Heeren entslapen den eerbaren JACOB HALSEMA tho Lutke Saexum vorwachten salyge operstandinge in Christo”.

Alliantiewapen:

- I. gedeeld: 1. een halve adelaar; 2. een met een ster beladen dwarsbalk, vergezeld van drie klaverbladen (2,1) (= Halsema?);
- II. drie fleurs-de-lys (2,1) vergezeld in het schildhart van een roos (Abels?).

Midden op de steen: Anno 1606, den 12 Juli is in den Heeren gerustet die ersame unde doegetsame vrouwe JOHANNA ELEMA tho Lutke Saexum wiens siele Godt genedich sy”.

Alliantiewapen:

- I. vier (2,2) fleurs-de-lys (= Elama);
- II. een adelaar (=?)
Als helmteken vier (2,2) fleurs-de-lys (=Elama).

Tevens de tekst: “1623 d. 3 Sept. is ANNEKEN NOMDES in den Heere gerust” en “1644 d. 9 Aug. Is TRINTIEN NOMDES in den Heere untslapen”.

Wapens:

- I. twee uit de schildranden komende, met pofmouwen beklede armen, met in elkaar sluitende handen (=Nomdes);
- II. doorsneden, boven vier (2,2) fleurs-de-lys (=Elama),
onder: gedeeld: 1. halve adelaar, 2. twee vijfpuntige sterren (1,1) (=Allersma)

Sirp and Jantien (Sirp Elema en Johanna Elema – Abels) hadden samen twee dochters;

Jacoba (Jacobje) Sirps Elama geboren op 7 maart 1589 te Lutke Saaxum.

Overleden 29 mei 1649 te Lutke Saaxum.

1760 Geestelijk leven en kerken

Catharina (Trijntje) Sirps Elema geboren 1591 in Baflo. Overleden na 14 januari 1640.
Catharina trouwde

I. Jacob Clasen op Holwinde en in 1612 met

II. Thomas Harmens Blinkhoff, landbouwer te Garsthuizen.

De dochter **Jacoba Sirps Elama, Vrouwe tho Lutke Saaxum** trouwde met Nombde Fockens, overleden op Lutke Saaxum 16 maart 1628, landbouwer.

Hun kinderen:

a. Eise Nomdes, trouwt Nanna Waldrix

b. **Anneke Nomdes**, geboren op Lutke Saaxum -, overleden op Lutke Saaxum 3 september 1623

c. Focko Nomdes, geboren op Lutke Saaxum -, overleden op Lutke Saaxum 16 juni 1630

d. **Trientje Nomdes**, geboren op Lutke Saaxum -, overleden op Lutke Saaxum 9 augustus 1644

e. Tonnisjen Nombdes, overleden op Lutke Saaxum 16 juli 1652, trouwt Derck Weersema, overleden Lutke Saaxum 21 december 1669, Landbouwer, Landdagcomparant 1661, ouders Garbrandt Wyrsema en Claesjen Wichers.

Anneke en Trientje worden genoemd op de steen van hun grootmoeder Johanna Elema en Jacob Halsema.

In het register van kloostermeijers (archieff Staten van Stad en Lande) staat:

Baffelt Selwert Fol:139 vso

*De erfgenaemen van Sirp Eelema hebben in verset 36 1/2 juck tot Lutke Saaxum in haar heert onverscheiden geleegeen voor 500 Emders guldens met nog 1037-10-1 Emders guldens te samen 1600 guldens waar voor de erfgenaemen dit landt hebben te gebr: voor de rente van gen: capitaal
Ao:1635 zijn de landen verhuirt an Jacobie Elema, wed: van Nanne Fockens
Ao:1646 de dogter Tonnisje getr: an Derck Wijrsema
Ao:1654 dese meier getr: an Lauke
Ao:1698 Gijsbertus Formijr en Claasje Wijrsema*

Garbrand Cornelis WYRSUMA * circa 1580 + 09-06-1623 Maarslag	Claesjen WICHERS * circa 1580 + 01-04-1650 Maarslag	Nombde FOCKENS * circa 1585	Jacobje ELEMA * circa 1585
Derk Garbrands WYRSUMA * circa 1616 Maarslag + 21-12-1669		Tonnisje NOMDES * circa 1615 + 16-07-1652 Baflo	

De grafzerk van Nomde Fockens bevindt zich ook onder het houten plankier.

Het heeft inscripties uit 1628, 1630 en 1652.

1760 Geestelijk leven en kerken

De tekst luidt: “Anno 1628 den 16 marty is de erbare ende wolgeleerde NOMBDO FOCKENS toe Lutke Saexum in den Heere ontslapen verwachtende alhir een vrolicke operstandinge in Christo”.

Alliantiewapen:

- I. twee uit een schildrand komende, met geplooidde pofmouwen beklede armen, met in elkaar sluitende handen (=Nomdo);
- II. vier fleurs-de-lys (2,2) (=Elama). Helmtteken een vlucht.

Tekst: “Anno 1630 den 16 juny is in Christo verstorven FOCKO NOMDES eenige soeken van NOMDO FOCKENS, olt sinde ses jaeren, ende ligt alhir mit sin vader begraven”.

Tekst: “Anno 1652 den 16 Julli is die duichtsame TUNNISSIEN NOMDES in den Heeren gerustet, die huisvrouw van de Eerbare DIRCK WIERSMA. Desselves maens den 22 is die sone Garmt Wiersma in den Heeren geruist, den 7 augusti is CLASCHE WIERSMA in den Heeren geruist, voorwachtende een salige operstandinge in Christo.

Volgens Pathuis – Groninger gedenkwaardigheden - was er ook nog een (sinds 1950 verdwenen) grafzerk van ALLERT FOCKENS anno 1640.

Sirp Elema, tot dusver voor ons alleen een naam, maar nu hebben we inzicht gekregen in een laat 16^e en begin 17^e eeuws leven!

L. B. Datema – Brugma, oktober 2011.

Geraadpleegde literatuur:

Acta der Prov. Synoden van Groningen.

J.A. Feith, Grafchriften van Stad en Lande.

A. Pathuis, op citaat.

F.R. Elema, Genealogie Elema (Groningen 1923).

Genealogie Fockens.

Genealogie Swalue.

Genealogieonline.